

Kaj pričakujemo od rimskega obiska

Ministrski predsednik Andreotti je v torek, 9. t.m., sprejel v palači Chigi v Rimu odposlanstvo slovenske narodne manjšine v Italiji. Medtem ko pišemo, še ne poznamo poteka in zaključkov razgovora med predsednikom vlade in slovenskim odposlanstvom, vendar lahko rečemo, da si slovenska javnost v Italiji mnogo obeta od tega obiska, saj pričakuje, da bo predstavljal uvod v razreševanje in urejanje problemov naše narodnostne skupnosti.

Slovenci v Italiji že desetletja vztrajno zahtevamo, naj italijanska država končno izpolni obveznosti, ki izhajajo zlasti iz 6. člena republiške ustave, naj torej našo narodno manjšino »zaščiti s posebnimi normami«. Doslej ta obveznost dejansko še ni bila izpolnjena, če izvajamo dva zakona, ki se tičeta slovenskega šolstva in ki vrh vsega ne veljata za Slovence v videmski pokrajini.

Osimski sporazum med Italijo in Jugoslavijo je odpravil zadnja sporna vprašanja med obema državama in s tem tudi ustvaril primerno ozračje za ureditev manjšinskih vprašanj. Tudi splošni politični in družbeni razvoj v državi kaže, da je nastopil primernejši čas za obravnavanje in urejanje naše problematike, kar med drugim dokazujejo tudi načelna stališča glavnih političnih sil tako v vsedržavnem kot v deželnem merilu.

Zato Slovenci v Italiji od vlade pričakujemo, da bo čimprej dala pobudo, da bodo pristojne parlamentarne komi-

(Dalje na 2. strani)

LOV ZA UTOPIJO ALI ZDOLGOČASENOST

Pri turobnih novicah o terorističnih dejanjih in aretacijah teroristov vedno spet pade v oči, da so med njimi sinovi in hčere bogatih ljudi ali iz takega meščanskega okolja, kjer jim ni ničesar manjkalo. Tudi pri najnovejšem takem dogodku, pri eksploziji v Turinu, pri kateri sta bila ubita mladeniča, ki sta prenašala peklenski stroj, s katerima sta mislila napraviti nek atentat, morda na železniško progo, je bil eden od njih, Attilio Di Napoli, sin advokata. Torej ni trpel pomanjkanja in ni mogel iz lastne izkušnje vedeti, kaj so revščina, socialno zatiranje, odrinjenost in brezposelnost. Drugi je bil »politični begunec« iz Čila; morda sam ni imel denarja, toda znal si je najti petičnega prijatelja in predvsem prijateljico, ki si je lahko privoščila v Turinu in okolici istočasno kar tri stanovanja. Marsikatera družina v Italiji nima niti enega in se mora gnesti v najeti sobi s štedilnikom ali s skupno kuhinjo. Mnogo mladih zakonskih parov mora stanovati narazen, vsak pri svojih starših, ker nimajo denarja za stanovanje. Kako torej, da ne prenašajo taki okrog peklenskih strojev, ampak sinovi bogatih ljudi? Seveda je potreben denar — veliko denarja — tudi za peklenske stroje in zato tudi terorizem ni za revne, ampak za bogate.

Pravzaprav je sploh škoda izgubljati besed o tem, kar je že davno jasno in vsem znano. Še sveže so nam v spominu novice o desetinah stanovanj, s katerimi so razpolagali in morda še razpolagajo rdeči brigadisti v Rimu, Neaplju in po drugih mestih, in o milijonskih vsotah, ki so jih vedno spet našli policisti — poleg celega arzenala orožja in razstreliva — v teh stanovanjih. Moramo pa se vprašati, kaj je pravzaprav tisto, kar žene mladino iz takoi-

novanih »boljših krogov« v teroristične akcije in celo v pravi kriminal, kot so ugrabitve z jemanjem talcev, bančni ropi, atentati na osebe in ubijanje varuhov javnega reda, ki so na koncu koncev samo ljudje kot vsi drugi, ljudje, največkrat iz najrevnejših koncev Italije, ki so šli k policiji samo zato, ker v njihovih krajih ni industrije in terciarnih dejavnosti, v katerih bi lahko vsi našli kruh, ljudje, ki opravljajo samo svojo dolžnost. Letaki, ki jih puščajo teroristi v telefonskih celicah, in napisi, ki jih pacajo po zidovih univerz, na katere so našli pot predvsem po zaslugi denarja svojih staršev (kajti marsikateremu sinu ali hčeri revnih staršev ni dano študirati in

OBVESTILO NAROČNIKOM IN BRAVCEM

Zaradi kolektivnih poletnih počitnic tiskarskega osebja bo izšla prihodnja številka Novega lista v četrtek, 1. septembra.

Uredništvo in uprava ostaneta zaprta do torka 30. avgusta.

mora po končani nižji srednji šoli za vajenca h kakemu mehaniku ali za prodajalco, so polni najsilovitejše revolucionarne frazeologije, toda že samo njen demagoški ton razodeva vso njeno zlaganost in izumetničenost. To niso revolucionarji, ampak sinovi bogatašev, ki se *gredo revolucionarje*, ne iz ljubezni do revežev ampak ker vidijo v »revolucionarstvu« in v terorizmu nekaj nov šport, novo vrsto zabave, nov način za pobijanje dolgega časa. Kakšna sijajna zabava, sestavljati peklenske stroje ali streljati ugledne časnikarje v noge, vzbujati v javnosti strah in uživati nad brezuspešnim ugibanjem in lovom policije, tembolj ker lahko preko svojih volivnih in nič hudega slutečih sorodnikov in znancev že vnaprej zvedo za marsikatero potezo policije in državnih tožilstev! To je drugačna zabava kakor pa nogomet, pri katerem se je treba znojiti, učenje ali sodelovanje v »normalnih« socialnih, mladinskih in političnih organizacijah! Veliko bolj napeto in dražeče za živce je snovati atentate, rokovati z orožjem, se ukvarjati s pustolovskimi dekleti brez predsodkov, polnih navdušenja za take nove junake, in se zibati v zavesti, da je ni stvari, ki bi je ne mogli doseči s

(Dalje na 7. strani)

Kako bo z Italijo zanaprej?

Te dni je poteklo eno leto, odkar je na vladi Andreotti, in tako doma kot v tujini so se mnogi skoro začudeno vprašali kako je bilo to mogoče, ko pa njegova vlada sploh nima večine v parlamentu in se je zdela od vsega začetka zelo šibka, prava »vlada iz zadrege«. A prav to jo je reševalo — da namreč ni imela kaj izgubiti, oziroma da ni mogel nihče priti na dan s predlogom, za kako primernejšo in boljšo vlado. Ker primernejše ni bilo, so ohranili na vladi pač Andreottija in še komunisti

so ga podprli, kadar je bilo treba. Zdaj delajo in bodo še nekaj časa delali to — enako kot socialisti, socialni demokratje, republikanci in liberalci — po nedavno sklenjenem programskem sporazumu. Na splošno vlada prepričanje, da bo trajala Andreotijeva vlada vsaj še do jeseni, a vsekakor bo treba najti prej, kot bo odstopil, kako drugo alternativo.

Sicer pa je treba priznati, da si Andreotti kljub svoji dozdevni telesni krhkosti e-

(Dalje na 7. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 14. avgusta, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Vedri zvoki. 13.30 Nedeljski sestane. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: Legende in pripovedke s tržaškega Krasa: »Legenda o velikanih«, napisal Claudio Martelli, prevedel Franc Jeza. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Na morje, v hribe ali pa doma. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Klasično a ne preresno. 14.00 Poročila. 14.05 Operetna glasba. 14.35 Orkestri lahke glasbe. 15.00 Nedeljsko popoldne. 19.00 Poročila.

: : PONEDELJEK, 15. avgusta, ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Tjavidan. 9.00 Sv. maša. 9.45 Koncert. 10.00 Omnibus. 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Volk in pravljice«, napisal Miroslav Košuta. 12.30 Omnibus. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Poročila. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba (Marija Kostnapfel). 15.30 Klasični album. 16.15 Melodije. 17.00 »Božja planina«. Napisal Metod Turnšek, dramatisiral Jože Peterlin. 18.35 Slovenski zbori. 19.00 Poročila.

: : TOREK, 16. avgusta, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba (Tea Meulja). 15.30 Poročila. 16.05 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Slovenski glasbeni mojstri: Anton Lajovic. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Klasiki moderne demokracije. 18.15 Zborovska glasba. 19.00 Poročila.

: : SREDA, 17. avgusta, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Liki. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba (Mara Žerjal). 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Solisti. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Edini«. Radijska drama, napisal Franjo Kumer. 19.00 Poročila.

: : ČETRTEK, 18. avgusta, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.20 Mladina. 14.20 Glasba (Rosanna Purger). 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Koncert. 17.30 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Slovensko poveljno pripovedništvo. 18.15 »Primorska poje 77«. 19.00 Poročila.

: : PETEK, 19. avgusta, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Potresi. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba (Marjetica Puntar). 15.30 Poročila. 15.35 Klasični album. 16.05 Melodije. 16.30 Za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Skladatelj. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Grad v Gradiški. 18.20 Domači zvoki. 18.00 Poročila.

: : SOBOTA, 20. avgusta, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro. 8.00 Novice. 8.05 Tjavidan. 9.00 Poročila. 9.05 Tjavidan. 9.30 Nekoč je bilo. 9.40 Koncert. 10.00 Poročila. 10.05 Omnibus. 11.30 Poročila. 11.35 Omnibus. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Glasbeni almanah. 14.00 Novice. 14.10 Tekmujte s Petrom (Jelka Daneu in Peter Cvelbar). 15.30 Poročila. 15.35 Poslušajmo spet. 17.00 Poročila. 17.05 Iz Beethovnovih del. 18.00 Poročila. 18.05 »Vila ob jezeru«. Roman, napisal Boris Pahor, dramatisiral Miroslav Košuta. Tretji del. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Italija in Saudska Arabija

Ministrski predsednik Andreotti in zunanji minister Forlani sta pred dnevi bila na uradnem obisku v Saudski Arabiji. V italijanskih političnih in gospodarskih krogih so poteku in zaključkom tega obiska posvečali veliko pozornost, saj se vsi zavedajo, da je Saudska Arabija ena najvplivnejših arabskih držav, ker ima bogata petrolejska ležišča in ker so poleg tega na njenem ozemlju odkrili nova naravna bogastva, kot so uran, zlato, baker in fosfati.

Italija uvaža iz Saudske Arabije predvsem petrolej. Vrednost lanskega uvoza je znašala nad dva tisoč milijard lir, ki ga je Italija krila le za 24 odstotkov s svojim uvozom v to državo, tako da je trgovinska bilanca lani pokazala primanjkljaj v višini 1546 milijard lir. Predsednik Andreotti in zunanji minister Forlani sta se med razgovori s saudskimi državniki predvsem zavzemala za tesnejše gospodarsko sodelovanje med obema državama, kar naj med drugim pripomore k zmanjšanju primanjkljaja v trgovinski bilanci.

Saudska Arabija je sestavila razvojni načrt, ki predvideva, da bo v razdobju 1976-1980 izdala naravnost fantastično vsoto 143 milijard dolarjev. Italijanskemu gospodar-

stvu (in zlasti tehnologiji) se zato nudi priložnost, da sodeluje pri izvajanju tega načrta. Italijanska državnika sta med zadnjim obiskom že dosegla prvi uspeh, saj bo družba ENEL v kratkem podpisala s sorodno saudsko družbo pogodbo, po kateri bo italijanska družba sodelovala pri izvajanju načrta elektrifikacije Saudske Arabije. Samo za leto 1978 predvideva ustrezni načrt izdatek 700 milijonov dolarjev.

Andreotti in Forlani sta se poleg tega zanimala za saudske investicije v Italiji, in sicer preko ustanavljanja mešanih družb. Ne smemo namreč pozabiti, da znaša presežek Saudske Arabije od prodaje petroleja kakih 25 milijard dolarjev letno. Zato se postavlja vprašanje, kako ta denar koristno investirati.

—o—

Smrt dveh koroških duhovnikov

Slovenska Koroška je izgubila zadnji čas dva ugledna duhovnika, ki sta bila vsak na svojem terenu prava stebra tamkajšnjega slovenstva. V St. Janžu v Rožu je umrl tamkajšnji župnik Jože Vošnjak, ki je dve desetletji deloval v tamkajšnji fari in zraven urejal tudi koroški cerkveni list »Nedelja«.

V Škocjanu pa je umrl župnik Jožef Koglek, naslednik mučeniškega župnika Vinka Poljanca. L. 1941 so ga nacisti zaprli, nato pa je moral v pregnanstvo. »Naš tednik« je zapisal o njem: »Župnik Koglek je bil mož, ki ni nikdar klonil, se ni nikdar obračal po vetru, po javnem mnenju po taktiki »manjšega odpora«, kot to prakticirajo mnogi. Kar je spoznal za prav, to mu je bilo sveto in nedotakljivo, to je zagovarjal in branil z vso odločnostjo, tudi če je s tem naletel na očitno nasprotovanje.«

—o—

V Jugoslaviji ugotavljajo, da je turistična sezona slabša, kot so pričakovali, vendar pa še ni zaključena in obračun bo možno napraviti šele ob koncu.

Kaj pričakujemo od rimskega obiska

■ nadaljevanje s 1. strani

sije začele proučevati predloge za globalno zakonsko zaščito naše narodne manjšine, saj je znano, da ležijo v predalih parlamenta ustrezni predlogi (zadnji predlog je na primer dostavila parlamentu Slovenska skupnost). Še važnejše pa je, da vlada določi natančen rok za izglasovanje globalnega zaščitnega zakona, ki nikakor ne bi smel prekoračiti roka, ki ga ratifikacijski zakon določa za izvedbo osimskega sporazuma. Gre za rok 18 mesecev od dneva, ko je ta mednarodna pogodba postala veljavna.

Konec še enega italijanskega dnevnika

Predsednik založniške družbe, ki je izdajala rimski dnevnik »Momento Sera«, je uredniškemu odboru in sindikalnemu svetu v podjetju sporočil, da bo list nrenehal izhajati. Uredniški odbor je tudi preko Zveze italijanskih časnikarjev ostro protestiral in sklenil stalno zasedanje uredništva in tiskarne, da bi preprečil ukinitve lista.

Po vsej Evropi in tudi v Združenih državah zadnja leta izginja dnevnik za dnevnikom. Temu ni toliko vzrok to, da bi ljudje manj brali dnevnike, kot pa dejstvo, da so ti najprej sami izločili iz konkurence šibkejši in manjše dnevnike ter postali mamska podjetja, katerim pa zdaj zaradi močnega zvišanja cene papirja in vedno večjih sindikalnih zahtev zmanjkuje tal

pod nogami, po drugi strani pa jim konkurenca radiotelevizije odzira dohodke od reklame, ki so pomenili prej glavni del dohodkov vsakega dnevnika. Toda z zamiranjem dnevnikov zamira tudi svoboda tiska in možnost svobodnega pluralističnega informiranja in izražanja informacij in mnenj. Svobodo informacij in mnenj zagotavlja vedno in povsod le čimbolj razpreden, razširjen in svoboden dnevni in tedenski tisk.

—o—

Ameriški zunanji minister Vance obiskuje arabske prestolnice in skuša posredovati za mir z Izraelom. Rad bi pripravil Arabce do tega, da bi priznali Izraelu pravico do obstoja, a kaže, da si dela iluzije.

Boris Pahor

PRI HRVATIH V MOLISEJU

(zapis iz Dnevnika 1977)

II.

Poslušam govornike.

Župan.

Predstavniki dežele.

Naš tajnik Tavo Burat.

Pred mikrofonom se vrsijo možje, ki niso samo formalno vljudni, ampak jim je vprašanje odri-njenih jezikov zares pri srcu. Posebno deželni od-bornik za prosveto je temeljito pripravljen. Vzel je v roke Hérouda in Salvija. To se nam po desetih letih sestankov prvič dogaja, da so se nekateri predstavniki oblasti sinhronizirali z našo valovno dolžino. Vtis imam, da sedim v klopi kot učenec. Odvečen sem. A se temu občutku nič ne upiram. Lagodi mi. Sproščam se. Stavki, ki sem jih ne-štetokrat slišal in sam izrekel, me rahlo uspravajo. Vendar to ni nič v zvezi s prepotovano nočjo. Na pogradu brzca zmeraj dobro spim. Tako sem se streniral na raznih medvojnih ležiščih, ki so se šest let menjavala, da zdaj ob koncu dneva od-mrem življenju kjerkoli. Ne, moja lagodnost se zdaj poraja v zavesti, da je naša žetev obrabila. Nismo več Donkijoti. Zdaj se lahko umaknemo v anonim-nost. Meni je to tako všeč, da tako razpoloženje primerjam osamljeni hoji v gorskem jutru, ko je ostra sapa še deviška. Ali pa ležanju v zelenka-sti prodni vodi avgustovskega morja pod konto-velskimi paštni.

Tavo omenja pisemsko protestno akcijo zavo-ljo odstranitve dvojezičnega napisa v Sappadi — Pladen. Z vseh italijanskih pokrajin, z nešteti ev-ropskih dežel so deževala pisma v Rim, tako da zdaj vlada obljublja, da bo proučila vse, kar za-deva jezikovne skupnosti. Tako vsaj piše minister za notranje zadeve Cossiga v odgovoru na moj dopis. Sprašujem se, ali bi mi odpisal, ko ne bi bil v odboru mednarodnega združenja.

Tavo živo ploskajo, ker je spet govoril kot apo-stol. In če bo kdaj res prišlo no neke dostojne rešitve in bo operacija zaščita »odrezanih jezikov« uspela, tedaj se bomo morali prav njemu na dosto-jen način oddolžiti.

A priznam, da ne sledim glasovom, ki prihajajo iz zvočnika.

Žal mi je, da ni nihče od domačinov pozdravil zborovalcev po hrvaško. Ko bi bil poprej zaslutil to odsotnost domače besede, bi se bil zmenil s Ta-vom, da bom kot predstavnik mednarodnega od-bora nastopil s pozdravom in tako svoj kratki na-govor prevedel tudi v hrvaščino. Zdaj kar je je. Tukajšnji hrvatski ljudje pa so prav zavoljo te svoje odmaknjenosti skozi stoletja tako plahneli. Od številnega hrvaškega prebivalstva, ki se je naj-prej od X. do XII., potem pa od XIV. do XV. sto-letja izselilo sem, so ostale še tri vasi. Manj kot štirideset duš. Nekoč so bili potrebni kot bojevni-ki in mornar v bojih med Bizancem in Langobar-di pa še med Bizancem in Normani. Po tem so bili prepuščeni samim sebi in se je njihovo ozemlje začelo krčiti. Saj je Gerhard Rohlfs ugotovil, da so nekoč hrvaške vasi segale do Gargana!

Albanci pa so svojo etnično skupnost dosti bolj učinkovito ohranili.

Kraj in življenjski pogoji so v bistvu enaki.

Ekonomska podlaga je torej igrala enako vlogo. Odločale so značajske lastnosti.

In narodne prvine, za katere se marksizem ne zmeni.

A obenem ugotavljam, da je dobršen del moje preteklosti pravzaprav povezan z usodo istrskih

Hrvatov, ki so bili takrat tem molizanskim zelo po-dobni. Najprej tisto petletno sožitje v koprskem zavodu, kjer si bil lahko ob večerjo, če si sprego-voril z »odrezanim jezikom«. Pa sem se le od njih naučil to, kar hrvaščine zdaj premorem! No, saj nam je sodnik Damiani vsak teden celo prihajal razlagat Cronievo slovnico, a ker se italijanski di-jaki za tisti pouk niso dosti zmenili, so bile tiste ure hrvaščine bolj podobne zgovorni sejmarski dru-ščini. Človeško dosti bolj rodovitni so bili meseci prebivanja s hrvatskimi fanti pod šotorom sredi libijske puščave. Tam smo se skupaj vicali za neodpušljivi greh, da smo se pustili povoziti od zgodovine.

Nomadi brez oaze.

Pa to ni bil samo naslov tiste moje afriške kronike, ki pripoveduje o našem skupnem križe-tem potu. To je zares privid tistega dolgega no-madstva, katerega se še danes otepamo. V ma-tični državi, kjer se človek kljub temu, da je doma, ne počuti na svojem. Begunci po svetu. Izseljene množice delavcev. Pa te revne vasi, ki spominjajo na naše pod Matajurjem. Kaj bomo nazadnje kdaj vendar znali pravilno dozoreti? Kaj se bomo kdaj znali posodobiti zato, da bi se rešili kot narodni osebk?

Ne gre mi, da bi še nadalje sedel.

Vstal sem in odšel na prosto.

Zunaj v julijskem soncu odmaknjeno počiva srednjeveški svet. Kruč je dobrih štiristo metrov nad morjem.

A moje iskanje stika s tihim poljem zmoti tele-vizijski urednik Scaglione, ki me preseneti s svo-

(Dalje na 5. strani)

Človeških pravic ne kršijo samo v Sovjetski zvezi

Omejevanje in okrnjevanje človeških pra-avic ima najrazličnejše oblike — toliko raz-ličnih oblik, kot jih ima nasilje. In tisti, ki glasno obtožujejo druge preziranja člove-ških pravic, niso pogosto sami nič boljši. Trenutno govori svet največ o krivicah, ki se godijo v pogledu človeških pravic sov-jetskimi disidentom, kar pa ne pomeni, da je to najhujša oblika odrekanja človeških pravic, kar jih pozna današnji svet. Je sa-mo najbolj očitna in najbolj razboznana,

ker se je polastila te zadeve svetovna poli-tika in ker gre za disidente, ki so kot pi-satelji in znanstveniki svetovno znani.

Pri sovjetskih disidentih igra veliko vlo-go nasprotje med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo in pa senzacionalnost. Če bi Združene države ne imele interesa, da podprejo stvar sovjetskih disidentov, bi lah-ko sovjetski režim počenjal z disidenti, kar bi hotel, ne da bi se ameriška vlada zmeni-la za to, kakor se ne zmeni za tisto, kar po-čenja Amin s svojimi političnimi nasprot-niki in celo s čisto nedolžnimi ljudmi, ali za tisto, kar se je dogajalo in se še dogaja v Haitiju, v Siriji, v Iraku, v Saudski Ara-biji, v Iranu, v Zairu, v Libiji, v Romuniji in še marsikje, kjer vladajo diktatorji. Ker pa gre ameriški vladi za to, da pridobi ne-kaj točk v svetovni politični igri proti Sov-jetski zvezi in da ji zada moralni udarec, si je vzela stvar sovjetskih disidentov k srcu in jo podprla. Ameriški in drugi zahodni časnikarji v Moskvi vedo, da je zadeva di-sidentov politično pomembna, zato so tudi v lastnem interesu venomer na lovu za no-vicami o njih in so jim stalno za petami. Vse, kar reče kak moskovski disident, je zelo važno in je takoj razširjeno preko ame-riških in drugih agencij po vsem svetu. Sko-raj nobene pozornosti pa niso deležni u-krajinski, litvanski, letonski, estonski ali beloruski disidenti, da ne govorimo o tistih na Kavkazu ali v srednji Aziji, ki so verjet-

(Dalje na 7. strani)

OBSODBA V SARAJEVU

Po poročilih »Anse« je sodišče v Saraje-ву obsodilo te dni na 12 let ječe 64-letne-ga Nikolo Novakovića, ki je bil obtožen, da je sodeloval z voditelji »Hrvatske kmečke stranke« v begunstvu. Proces je trajal tri dni in obsodba je bila po pisanju jugoslo-vanskega časopisja izrečena na podlagi del-nega priznanja Novakovića in pričevanja nekaterih oseb. Novaković je bil obtožen protirevolucionarnega delovanja. Kot za-stopnik nekaterih jugoslovanskih podjetij je večkrat potoval v države Zahodne Evro-pe ter tako po mnenju sodišča prišel v stik s predstavniki Hrvatske kmečke stranke, s katerimi je baje izdelal protirevolucionarni načrt. Družil se je baje tudi z nekaterimi ekstremisti. Novaković je bil aretiran letos marca.

Novakovićeve obsodba je zanimiva zato,

ker dozda skoraj ni bilo slišati o kakem de-lovanju ali obsodbah pristašev nekdanje Hr-vatske kmečke (seljačke) stranke v domo-vini. Begunsko ekspozituro te nekdanje Ra-dićeve in Mačkove stranke vodi zdaj dr. Juraj Krnjević, ki živi v Londonu in mu ostala hrvaška emigracija, ki se nagiblje k ekstremizmu, očita pasivnost. Krnjević iz-da tednik »Hrvatski glas«, ki izhaja v Ka-nadi in je zadnji čas prinesel članek, ki je vzbudil ogorčenje med Slovenci, ker je oči-tal Sloveniji, da si je ustvarila svoj visoki življenjski standard z izkoriščanjem ostale Jugoslavije in zlasti Hrvatske. Razni slo-venski glasovi so upravičeno opozorili, da si je slovenski narod ustvaril tisto, kar ima, samo s svojo pridnostjo in podjetnostjo, pri tem pa redno in krepko pomaga manj raz-vitim delom Jugoslavije.

OJ, TI PRAZNIKI

Skoro ni slovenske vasi na Tržaškem in Goriškem, ki bi ne imela v poletnem obdobju po več domačih prireditvah in praznikov. Poleg vaških skupnosti poskrbijo za pestrost tudi politične skupine. Gre za prireditve, ki se odvijajo nekako po istem sicer simpatičnem in donosnem kopitu. V glavnem tudi skrbijo za določeno prosvetno - kulturno raven, tako z nastopom domačih zborov in skupin, kar je hvalevredno, kot tudi z nastopom gostov iz naše dežele pa tudi iz Slovenije. V kolikor te prireditve in njihov izkupiček služijo za rast domače ustvarjalnosti, so dejansko spodbudne. Vseeno bi opozorili, da sloni težaško delo, če se smemo tako izraziti, na celotni vaški skupnosti in obstaja nevarnost, da ljudi preveč obremenimo.

Paziti bi morali torej na vsklajeno delo, da ne pride do nasičenosti. Pred kratkim smo na primer prejeli v roke pismo odbornikov nekega vaškega društva, ki je nekako zmerjalo domačine, češ da ne bodo imeli vsakoletnega praznika, ker pač niso hoteli sodelovati. Šlo je za napačen in krivičen pristop, ker vas vzorno podpira številne prireditve na športnem in tudi prosvetnem področju. Dejansko je šlo za znak pre-

obremenjenosti. Ne smemo zahtevati preveč od ljudi, skrbimo raje za trajnejše in kvalitetne pobude in uresničujemo večjo zavzetost pri reševanju skupnostnih problemov. Najti je pač treba pravo mero in soliden pristop.

Po naših vaseh bi morali skrbeti, da se ohranijo zlasti dokazi naše avtohtonosti, pristni narodopisni dokumenti. Pri tem bi opozorili na dve pobudi, ki ju je italijanski tednik Oggi v posebni turistični prilogi, posvečeni najprivlačnejšim značilnostim italijanskih dežel, zelo poudaril. V zvezku posvečenem deželi Furlaniji - Julijski krajini, je kot prvo privlačno točko med prireditvami prinesel »Kraško ohcet«. Napotek je opremljen z dvema barvnima fotografijama. V prispevku, ki je posvečen turističnim obiskom, je takoj za bojnimi polji iz prve svetovne vojske svetoval obisk muzeja v Škedenju. Objavili so tudi dve sliki iz tega muzeja, ki se je rodil na pobudo slovenskega kaplana Dušana Jakomina ob sodelovanju vaše skupnosti, če lahko ta intenzivno urbanizirani mestni okraj z vso asimilacijsko balastjo sploh lahko še imenujemo vas. Sredi tržaškega mesta je tako ohranjena trajna dokumentacija s slovenskimi nošami in dokazi krušarske domače obrti. Pa ne samo to. Obiskovalec lahko na dokumentarnih predmetih na razstavi vidi, kaj je bil še pred nekaj desetletji Škedenj, Marija Makdalena Spodnja in Zgoranja, Sveta Ana, Kolonkovec, kdo je prebival in še prebiva v Rovtah, prekaljenim urbanizacijskim načrtom v brk. V isti reviji svetujejo takoj za škedenjskim muzejem obisk Kraške hiše v Repnu. Gre za veliko priznanje zadrugi »Naš Kras«. No, šele po teh dveh napotkih prideta na vrsto tržaški in miramarski grad s čudovitim parkom kot simbola Trsta. Neglede na vse moramo čestitati turistični žilici in okusu sestavljavca priloge.

Vprašali bi se lahko, koliko naših ljudi, ki so na svojih turističnih potih preromali že ves svet, je že obiskalo omenjena bisera naše dežele ali dolinsko torklo, ki jo je uredila dolinska občina, ali še mali, a dragocen muzej v prostorih ob ricmanjskem župnišču.

Takih trajnih pobud, tudi ob zelo hvalevrednih domačih praznikih, še potrebujemo. Domačim društvom jih ne bo težko zastaviti, ker se naša skupnost zaveda njihove pomembnosti. S tem v zvezi bi pa po-

zvali turistične delavce iz Slovenije, naj nudijo Kraški hiši, škedenjskemu muzeju in bližnji Rižarni vsaj toliko pozornosti kot jo kažejo italijanski izvedenci. Se bo vendarle našla turistična agencija, ki bo poleg nakupov nudila tudi »paket« teh obiskov, morda še z vstopnico za gledališko predstavo v Kulturnem domu?

—o—

Staršem!

Svetoivanska konzulta je na predlog Društva staršev osnovne šole »Oton Župančič« enotno podprla zahtevo za ustanovitev poletnega središča za osnovnošolske otroke. Pristojni odbornik Zanini je prošnjo odobril in tržaška občina je od 8. do 27. avgusta odprla središče za slovenske šolarje v prostorih slovenskega dijaškega doma »Srečko Kosovel«, kjer gostuje med letom tudi občinski otroški vrtec. Na razpolago je torej primeren prostor z vrtom in igriščem. Občina skrbi za vzdrževanje središča. Imenovala je skupino šestih oseb, da skrbijo za otroke, poleg tega nudi otrokom brezplačno po dve malici in kosilo (Zaželeni so tudi otroci s fizičnimi in psihičnimi motnjami, da se vključijo v celoto, kar je sicer pri nas nekaj popolnoma normalnega). Ne bomo podrobno opisovali, kaj lahko nudi tako središče otrokom od vsestranskih ustvarjalnih dejavnosti, kot je delo z blagom, opekami, lesom, barvami, pa do iger in športa ter spoznavanja mesta in okolice ob izletih med tednom ali s peko kruha in poskusi kuhanja.

Prvega dne je prišlo kakih dvajset otrok.

Mislimo, da je vsakršen poziv popolnoma odveč. Če morda doslej še niste bili, krepkemu poudarku v dnevniku, po radiu in v tednikih navkljub, seznanjeni s to pobudo, vas obveščamo, da je središče odprto vsak dan od polosmih do štirih, do 27. avgusta.

—o—

Kulturne novice

V tisku je nova številka Zaliva, v kateri bo objavljena med drugim neka novela Borisa Pahorja in njegova študija o nekaterih slovenskih socialistih prejšnjega časa.

—o—

V Trstu se je oglašil med svojim potovanjem po Evropi profesor Rado Lenček, predavatelj slavistike na univerzi Columbia v New Yorku in ustanovitelj Društva za slovenske študije. Nedavna je izdal v angleščini študijo o narečjih Beneške Slovenije.

—o—

Slovenski literarni svet je presenetila novica o smrti znanega slavista, predavatelja za primerjalno književnost na ljubljanski univerzi, Dušana Pirjevca, ki je bil med vojno znan s partizanskim imenom Ahac.

—o—

NAŠE SOZALJE

V 92. letu je v ponedeljek umrl v Barkovljah g. Riko Pertot. Svojcem izražamo naše globoko sozlagje.

Program letošnjih študijskih dni v Dragi

V petek, 2. septembra ob 18. uri bo v dvorani Društva slovenskih izobražencev v Donizetijevi ulici 3 tiskovna konferenca, na kateri bodo predstavljeni zastopnikom tiska in javnosti trije letošnji predavatelji. Po tiskovni konferenci bo zakuska in družabnost.

V soboto 3. septembra ob 17. uri bo na vrtu Finžgarjevega doma na Opčinah slovesno odprtje z nastopi javnih predstavnikov. Sledilo bo prvo predavanje: »Slovenska misel, vzpluj!« Predavatelj, predstavnik mlajše generacije, bo prvič nastopil v Dragi.

V nedeljo, 4. septembra, bo ob 9. uri služba božja na prostem z duhovno mislijo. Mašo bo obhajal dr. Lojze Ambrožič, pomožni škof iz Toronta v Kanadi. Ob 10. uri pa bo predavanje »Luči in sence v pokoncilski prenovi«.

Ob 18. uri bo tretje predavanje: »Med srhom Kapitala in žarom evangelija. — Dve novi zemlji: Marxova in Kristusova«. Po predavanju debata, sklep, večerja, družabnost.

V torek, 9. t.m., je nenadno preminul naš ljubi mož, oče, brat, ded in tast

VLADIMIR PREGARC

Žalostno vest sporočajo žena Valerija, sinova Aleksij in Viljem z družinama, sestre ter ostalo sorodstvo.

Pokojnika bomo odpeljali v četrtek ob 13.30 iz mrtvašnice glavne bolnišnice na pokopališče v Ricmanje.

Ricmanje, Boršt, Boljunec, Piran

Pri Hrvatih v Moliseju

■ nadaljevanje s 3. strani

jim zadržanjem in obenem prisrčnim smehljajem. Spoznala sva se februarja, ko me je poiskal na Judovcu in želel vedeti, kako naj bi zastavil dvajsetminutno reportažo o slovenski narodni skupnosti. Peljal sem ga na Prosek, da je posnel scene amaterskega gledališča. Pa na Repentabor. Zdaj pravi, da z operaterjem prihajata iz kalabrijskega Aspromonta, kjer bi ob obisku grške vasi s kombinjem skoraj končala na dnu prepadne grape. Na jesen bo prvi kanal začel oddajati posnetke desetih reportaž....

Počasi stopam proti vasi.

Lepo, si pravim, da sta prišla tadva simpatična snemalca prvega televizijskega kanala. O teh hrvaških ljudeh bodo zvedeli milijoni večernih gledalcev. Ampak — ali jih bo to rešilo?

Silajno. A če bodo vaščani morali s trebuhom za kruhom?

Istrske Hrvate je rešil potek svetovne zgodovine, predstavitev mejne črte. Ta jezikovni otok sredi Moliseja — kako bo preživel?

In misel mi spet uide v koprsko ozračje, kjer se nam je zdelo, da je naša prihodnost za vse večne čase zapečaten. Vendar se je potem izkazalo, da nismo bili prav od muh. Nekaj publicistov je dozorelo iz nas.

Josip Pavličič, ki se je z izredno pobožnostjo reševal vlačnih hodnikov in potujočevalne atmosfere.

Božo Milanovič je zdaj v knjigi *Moje uspomene* zbrall niz podatkov iz tistih mračnih let.

Kdo se bo lotil neslišne smrti *Žive vode*?

Kaj ni usodno, da so dali vasi dve tako nasprotujoči si imeni: *Živa voda* in *Kruč*? Acquaviva Collecroce.

Življenje in križanje obenem.

In ta neusmiljena dialektika se jim je ponovila tudi pred kratkim. Začela je izhajati (1967. leta) lepa revija *Naš jezik*. Vse je lepo kazalo in videti je bilo, da se jim bo sonce nasmejnilo. Potem je prišel in jih obiskal hrvaški kardinal Franjo Šeper, katerega so navdušeno sprejeli, ker je govoril njihov jezik in je zanje spregovoril po njihovo tudi z nevidnim bitjem, v katerega niso nehali upati. Potem se je naenkrat vse zapletlo. Menda, da so se zanje preveč zanimali begunci. Ne vem, nisem na tekočem. A revije *Naš jezik* ni bilo več. (1970).

Klice ideološkega raka razjedajo narodno skupnost, kjerkoli naj le-ta živi. Aksiom.

Prišel sem pred prvo hišo v vasi.

Čez celo pročelje me z velikimi črkami pozdravi napis:

DOBRO DOŠLI U KRUČU.

Obrnem se, ker moram v dvorano, preden zaključijo dopoldansko sejo. Vendar nekoliko bolj živahno stopam. Tista dobrodošlica, kakor je priloženostna, je vendar tolažilna. O ne, ne gre za nikakoli slepilo. A vsako iskrico življenja sprejemam s posebnim spoštovanjem. Tako se skoraj vsak dan zagledam v tekočo vodo — odkar sem v Sahari skusil, kaj se zgodi, ko postanejo človeku ustnice in požiralnik iz razpočene plutovine. Tako se ustavim pred vsem, kar klije — odkar sem ušel nemškemu ognju, in nisem postal pepel.

Dobro došli u Kruču.

Zdaj sem še bolj neučakan ob želji, da bi se sprehodil po vasi. A saj ni vas, ko pa ji pravijo *grad*, to je mestol!

Popoldne bom ubežal govornikom in se počasi razgledal od prve do zadnje hiše, začel pa bom pri tistem vhodu, kjer je pletla ženica v črnem. Kot žene v Kvarneru.

Kot žene na pragu tesne uličice v Lovranu.

(Nadaljevalo se bo)

Študijski dnevi goriške mladine

Slovensko akademsko društvo SKAD iz Gorice prireja tudi letos tradicionalne počitniško-studijske dneve v Žabnicah. Ti bodo tokrat posvečeni gledališču, dramatik in slovenski zamejski stvarnosti. »Da bi bil pristop k tej problematiki lažji«, je rečeno v vabilu, »smo povabili med nas dramatika in gledališkega umetnika-režiserja, ki nam bosta s svojim dolгим življenjskim izkuštvom v gledališkem svetu lahko marsikaj zanimivega povedala.«

Novice z Goriškega

Dela pri urejanju nevarnega ovinka pri mirenem bloku na cesti Gorica - Trst gredo h koncu. Drevesa ob straneh so bila posekana, cestišče je že razširjeno in asfaltirano, manjkajo le še novi prometni znaki in oznake na asfaltu, ki bodo označevale dostop na miren obmejni prehod. Ta bo z novo ureditvijo postal neprimerno varnejši, na slabšem pa so prebivalci bližnjih hiš, ki se jim je cesta zelo približala.

—o—

Doberdobski župnik g. Anton Lazar je pred kratkim obhajal 25-letnico mašništva. Jubilejna slovesnost je bila v Doberdobi v nedeljo, 7. t.m. G. Lazarju, ki pred nekaj leti prišel med nas iz koprške apostolske administrature, da bi okrepil vrste slovenskih duhovnikov goriške nadškofije, želimo ob lepem jubileju zdravja in božjega blagoslova!

Števerjan

DOMAČE VESTI

Nova, julijska številka »Števerjanskega vestnika« poroča na prvi strani o dveh važnih dogodkih zadnjega časa v tej občini, to je o izredno uspelem festivalu slovenske ljudske zabavne glasbe »Števerjan 77« in o sporu, ki je nastal med občinsko upravo in podjetjem Valdadige zaradi izkopavanja in odvažanja zemlje na Prevalu. O festivalu je naš list že obširno poročal, glede spora s podjetjem Valdadige pa je potrebno obvestiti naše bralce, da se je zaradi te zadeve občinski svet dne 18. julija sestal na izredni seji. V skladu z občinskim zaidalnim načrtom občinska uprava ni več pristala na nadalje izkoriščanje ilovice s Prevala, ki jo podjetje potrebuje za izdelovanje opeke. Kopanje in odvažanje materiala namreč povzroča nastajanje umetnih jezer, ki postajajo legla mrčesa, uničujeta pa se tudi naravno okolje in obdelovalna površina. Kljub stališču občinske uprave, občinskega odbora in sploh domačinov je deželna uprava omenjenemu podjetju dovolila izkopavanje zemlje, župan pa je izdal dekret, ki prepoveduje izkop in zadevo predal sodišču. Števerjanska sekcija Slovenske skupnosti in Kmečka zveza sta trdno odločeni, da bosta v celoti podprli stališče občinske uprave, ker brani koristi naših kmetovalcev.

Študijsko srečanje v Žabnicah se bo začelo v soboto, 13. t.m. zvečer, ko bo na vrsti pogovor z gledališkim umetnikom Aleksijem Pregarcem. V nedeljo, 14. t.m. ob desetih dopoldne bo dramatik Ivan Mrak iz Ljubljane predaval na temo »Premišljevanje o tragediji in tragičnem«. Popoldne ob 17. uri bo razgovor z iluzionistom - hipnotizerjem Romanom, ob 19. uri pa nastop ansambla »Veseli Števerjanci«. V ponedeljek, 15. t.m., je predviden izlet na Koroško, povezan z obiskom kiparja Franceta Goršeta v Svečah, zvečer pa bo po želji organiziran ogled predstave v ljubljanskih Križankah s povratkom v Gorico.

Teme, ki jih društvo SKAD iz Gorice obravnava na vsakoletnih študijskih dneh v Žabnicah, so nedvomno zanimive, vendar pri njih pogrešamo aktualno problematiko zamejskih Slovencev, zlasti vprašanja, ki zadevajo mlajšo generacijo, tako šolstvo, zaposlitev, strokovno izobraževanje Slovencev ipd. Nove razlastitve v Štandrežu in perspektive gospodarske bodočnosti slovenske manjšine, zlasti še v luči določb osimskega sporazuma, vse to so vprašanja, na katera bi si morala odgovoriti tudi mlajša generacija goriških Slovencev. Sedanji položaj slovenske manjšine v Italiji, za katerega je značilen boj za globalno zaščito, ki naj se razširi na vse tri pokrajine (Trst, Gorica in Videm), kjer živijo Slovenci, naravnost terja, da študijski dnevi v Žabnicah spregovorijo tudi o žgočih vprašanjih sedanjega trenutka v zamejstvu.

Opozarjamo še na dve novici v »Števerjanskem vestniku«. V njem najdemo poročilo o predavanju ginekologa dr. Kostadinoviča, ki ga je priredilo društvo »F.B. Sedej« in je na njem govoril o vprašanju splava. Krajši članek, ki sta ga podpisala društvo »F.B. Sedej« in Š.Z. Brda, se spominja prerano umrle Slavice Bucinel por. Komjanc, matere štirih otrok in trdne slovenske kmečke žene. Umrla je 21. junija letos, potem ko je teden dni prej nesrečno padla z drevesa pri nabiranju česenj in si zlomila nogo. Po operaciji je prišlo do komplikacij, ki so povzročile najhujše. Pok. Slavica bo Števerjancem ostala v živem spominu.

»Števerjanski vestnik« se zaključuje z navodili kmetovalcem, kaj naj delajo v avgustu. Zapisan je tudi star slovenski pregovorč ki pravi: »Rara po vremenu Jerneja (t.j. 24. avgust), vsaj jesen se nareja.«

—o—

DAROVI ZA SSK

Za tiskovni sklad »Skupnosti« (Trst), Magda Sedmak (Krmenka) 17.000 lir. Namesto cvetja na grob pok. Antonije Parovel Ana Čurman (Zabrezec) 10.000 in Sedmak Danica (Boršt) 5.000 lir. Ista za Slovensko dobrodelno društvo 5.000 lir.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Dve knjigi »Zgodovinskega časopisa«

II.

Druga knjiga Zgodovinskega časopisa obsega 3. in 4. zvezek lanskega letnika. Na začetku prinaša članek Toneta Ferencca »Trideset let Zgodovinskega društva za Slovenijo«; pravzaprav gre za poročilo, ki ga je imel na slavnostnem obnem zboru v Kranjski gori septembra lani. Iz poročila je razvidno, da društvo v organizacijskem pogledu le bolj živetari in da so po vrsti zamrle razne njegove sekcije. K temu bi bilo še pripomniti, da sedanje ime društva ne zadovoljuje in ne more zadovoljiti slovenske javnosti. Moralo bi se glasiti Slovensko zgodovinsko društvo ali Društvo slovenskih zgodovinarjev, ne pa Zgodovinsko društvo za Slovenijo, kajti s tem jasno omejuje torišče društva na ozemlju Slovenije, medtem ko bi moralo dejansko preučevati zgodovino vsega slovenskega naroda, torej tudi tistih delov naroda in ozemlja, ki so jih mirovne pogodbe dodelile drugim državam. Po sedanjem imenu bi se dalo tudi sklepati, da je Zgodovinsko društvo za Slovenijo samo sekcija nekega širšega društva, delovanje sekcije pa je omejeno oziroma določeno samo za Slovenijo.

Drug članek v knjigi je posvečen zgodovinarju Bogu Grafenauerju za njegovo šestdesetletnico. Dodana mu je bibliografija njegovih spisov, ki je res obširna. Članek o Grafenauerju je napisal Fran Zwitter, bibliografijo pa je sestavila Olga Janša-Zorn. O šestdesetletnici Ferda Gestrina pa piše Vasilij Melik, medtem ko je njegovo bibliografijo tudi sestavila Olga Janša-Zorn.

Sledi Gestrinova zgodovinska študija »Migracije iz Dalmacije v Italijo v 15. in 16. stoletju«. Opaziti pa je čudno dejstvo, da avtor venomer poudarja, da so se iz Dalmacije selili v Italijo Slovani, ne da bi omenil, da so bili to po narodnosti Hrvati. Kot znano, so se hrvatski zgodovinarji v zadnjem desetletju, pa tudi že prej, večkrat ostro uprli temu, da skuša določen del zgodovinarjev v Jugoslaviji zanikati hrvatsko dalmatinskega prebivalstva in ga zato venomer označuje samo kot slovansko nasproti tamkajšnjemu romanstvu v srednjem veku, sistematično pa se izogiblje priznanju, da so ti Slovani pripadali nekemu določenemu narodu, namreč hrvatskemu in da je tako mogoče govoriti pri prebivavstvu Dalmacije samo o Hrvatih in Romanih, če že ne o Italijanih oziroma Benečanih. Zdi se nedopustno, pa tudi nelojalno do hrvatskega naroda, da se spuščajo v

tako politično špekulacijo tudi slovenski zgodovinarji. To je tudi direktno zanikanje individualnosti posameznih narodov Jugoslavije in pomeni torej tudi zanikanje individualnosti slovenskega naroda, kar nas vrže za mnoga desetletja nazaj v dobo vsiljevanja tako imenovanega integralnega jugoslovanstva, ki je ne le zanikalo individualnost posameznih narodov Jugoslavije, zlasti Slovencev, Hrvatov in Makedoncev, ampak je tudi preko centralistične beograjske državne oblasti prepovedovalo imena in simbole teh narodov.

Ignacij Voje je prispeval študijo »Trgovske zveze med Dubrovnikom in Markami v 14. in 15. stoletju«. Kot je že iz naslovov razvidno, se niti Gestrinova niti Vojetova študija v bistvu ne tičeta slovenske zgodovine.

Branko Marušič je objavil razpravo z naslovom »Graziadio Isaia Ascoli in Slovenci«, kjer opozarja, da je posegel znani italijanski jezikoslovec Graziadio Isaia Ascoli, ki je živel od leta 1829 do leta 1907, tudi v politično dogajanje svojega časa, zlasti kolikor so se nanašala na razmere na območju severovzhodnih obal Jadranskega morja, t.j. na Gorico, Istro in Trst, kjer je preživel prva tri desetletja svojega življenja. Ob raznih priložnostih je izrazil svoje mišljenje, in čeprav je bil po rodu Jud, se je prišteval k Italijanom in se kazal kot vnet nacionalist, ne da bi hotel veljati za pravega iredentista. V Italiji, kamor se je izselil, je prišel do časti in uglednega položaja, vendar se je še naprej zanimal za narodnostne razmere na Goriškem in Primorskem, vedno z italijanskega nacionalističnega stališča. Marušič se izraža o njem obzirno, skoraj obzirneje, kot bi pričakovali od objektivnega slovenskega zgodovinarja.

Z velikim zanimanjem pa prebere človek razpravo »Prispevki k zgodovini Črne in Vogrče na Koroškem«, ki jo je napisal znani (koroški?)

(Dalje na 8. strani)

Nova številka »Mladike«

Te dni je prišla iz tiskarne sedma številka Mladike, ki prikazuje na platnicah fotografijo dveh starih žen v tržaški ljudski noši. Tekstni del pa se začne z dnevnikom Alojza Rebule iz lanske Drage. Pod poetičnim, a nekoliko nedoločenim naslovom »Zdrav, jablanov vrt« kreše duhovite misli in domisleke o tistem, kar se je lani pletlo, zapletalo, snovalo in razreševalo okrog openske Drage in na njej, na jablanovem vrstu za Finžgarjevim domom. Ob vsem užitku, ki nam ga pripravlja duhovito Rebulovo poglobljanje in soočenje z aktualno problematiko, ki je prišla do izraza na lanskih študijskih dneh Drage in bo nedvomno šla v klas tudi na letošnji Dragi, pa se nam vendar zdi, da je v tem stilističnem bohoteju in težnji po učinku za vsako ceno neka nevarnost za Rebula kot pisatelja. Imamo občutek, da se začneja vdajati prepričanju, da je dovolj, da se na tak način razpravlja in ožigosa tisto, kar se mu zdi vredno obsodbe ali zasmeha, pa je s tem že vse opravljeno, in da se ne zaveda, da je v resnici v takem pisanju že določen snobizem, izvirajoč iz občutka neke vzvišenosti in zajamčene večvrednosti brez velikega truda, da bi se to dokazalo v dejanjih. Menimo, da bi lahko Rebula s takim pisanjem prej ali slej lahko zdrknil na raven vse prelahke demagogije — prelahke zato, ker je mojster sloga in besedne igre, pa tudi miselno zelo okreten, in to ga spravlja v skušnjava, da se zadovoljuje z duho-

vito zafrkancijo, prebliskom in ironičnim odtenkom, ne da bi se resno in z nekim občutkom ponižnosti, ki je za pisatelja-umetnika nujna, boril s problemi. Ta nervozni, jedki slog, ta bujnost besedja, to iskanje duhovitosti in ironičnega, skritega pomena za vsako ceno morajo, tako se bojimo, ubiti pisateljsko fantazijo in občutek za tisto, kar je res važno. Čutili bi se prikrajšani, če bo nekega dne spoznali, da je zamenjal pisatelja, ki je poln strmenja odkrival skrite plati in vrednote življenja, govornik, ki s svojega visokega piedestala mogočno, a vse preveč retorično ihtavo obračunava z nasprotniki. Po pravici rečeno, bi rajši, da bi nam povedal Rebula tisto, kar nam ima povedati, bolj preprosto, mirno in manj vzvišeno.

Majda Košuta je napisala novelo »Jesenski mrč«, o ženski, ki se zave, da je zdaj na pragu starosti, njeno življenje samo še životarjenje, ker nima nobene prave vsebine, nobene pravega cilja. Zamika jo samomor, a tega vendarle ne stori. Kaj bo prinesel novi dan? se vpraša. Morda jo kdo potrebuje in ji tudi lahko sam kaj da. Novela je dobro zastavljena, kar zadeva motiv, in moderna po problematiki, a je še preveč čustvena in stilistično abstraktna. Vladimir Kos pa objavlja pesem »Julijska nedelja v mestecu med griči«, izredno zanimiva po motivu, a nekoliko trda po jeziku. Vladimiru Kosu se že zares pozna dolga odsotnost živega stika s sodobno slovenščino. Eno pesem je prispevala tudi Milena Merlak, dve pa Irena Žerjal.

Kar zadeva esejistične in druge prispevke, je omeniti pogovor z dekanom dr. Angelom Kosmačem o nekaterih problemih, ki zanimajo slovenske vernike v Trstu, članek o dr. Andreju Budalu kot človeku, aktualno gloslo »Ječa ali smrt« glede na usodo slovenskih vasi, ki jih grozi pogoltniti prosta industrijska cona na Krasu, oceno Martina Jevnikarja o najstarejšem slovenske listu »Amerikanski Slovenec«, Iva Jevnikarja »Drobce iz manjšinskega sveta«, Jevnikarjevo nadaljevanje razprave o zamejski in zdovski literaturi in ocene, poleg običajnih rubrik ter ocen.

Umrl je filozof Ernst Bloch

V zahodnonemškem mestu Tübingen je 4. t. m. zjutraj umrl Ernst Bloch, eden najvidnejših predstavnikov moderne filozofije. Napisal je številna filozofska dela. Leta 1920 se je vpisal v komunistično stranko. Ko se je Hitler postal oblast, je zapustil Nemčijo ter se preselil v Združene države. Od tu je leta 1949 odpotoval v Vzhodno Nemčijo ter zavrnil poučevanje v Zahodni Nemčiji, češ da noče imeti opravka s kapitalizmom. Že po sedmih letih pa se je premislil in se preselil v Zahodno Nemčijo.

Ernst Bloch je ostal marksist, vendar se je vedno bolj oddaljeval od običajnega pojma marksizma ter videl v marksizmu predvsem metodo analize družbenega dogajanja in namen odločiti ljudi iz gospodarskega suženjstva. Odločno pa je zavračal totalitarne metode in politično neenakost. Verjel je v demokratični razvoj marksizma. Zanimivo je bilo njegovo obravnavanje teoloških vprašanj. Večkrat ga je kot glas »človeškega komunizma« citiral Edvard Kocbek.

KAKO BO Z ITALIJO ZANAPREJ?

(nadaljevanje s 1. strani)

nerglično prizadeva, da bi res spravil Italijo iz hude gospodarske in politične krize, v katero je zabredla po krivdi inflacije, stavk, slabe uprave in zapravljanja javnega denarja ter nereda, zlasti pa zaradi političnega in kriminalnega nasilja. Medtem ko je boj proti nasilju še neodločen, a ni dvoma, da bosta končno zmagala pamet in čut za red, pa se začenjajo kazati znaki gospodarskega izboljšanja. Brezposelnost ni tako huda, kot bi sklepali po številkah (razen pri mladih), ker je za marsikakšno delo sploh težko najti delavca in je zato mnogo delovnih mest, kjer je treba zares delati, nezasedenih. Trgovinska bilanca se je precej izboljšala in lovi ravnovesje, padanje lire se sicer še ni zaustavilo, a se je močno upočasnilo, s čimer je zavrta inflacija, in vsaj v besedah se kaže povsod resen namen, da bodo začeli bolj pametno uporabljati javni denar in da bodo skušali odpraviti korupcijo in nesposobnost pri upravljanju javnih podjetij in takih z državno udeležbo. Z zakonom 382 bodo skušali dati tudi

vsebinsko deželnim avtonomijam, ki so bile doslej bolj na papirju.

Tudi programski sporazum med šestimi strankami doslej še drži in ni pomenil tistega »zgodovinskega kompromisa«, kot so se mnogi bali, t.j. razdelitve oblasti med Krščansko demokracijo in komunistično stranko. Zadnje dni so nekateri krščansko-demokratski politiki, kot npr. Zaccagnini, ponovno poudarili, da je programski sporazum le začasen in omejen po pomenu.

Določen optimizem sta vzbudili tudi Andreottijevi potovanja v Washington in v Saudsko Arabijo. V Washingtonu je iskal Italiji predvsem oporo in skušal prepričati Belo hišo, da je Italija še vedno vredna zupanja kot demokracija, medtem ko je sku-

šal v Riadu zagotoviti milijardna naročila italijanski industriji in tehniki ter naložbe saudskih petrolejskih dolarjev v italijanske banke. Kaže, da mu je to uspelo. Seveda pa kritiki poudarjajo, da mora najti italijanski narod predvsem v samem sebi moč, da reši svoje politične in gospodarske probleme ter se spet krepko postavi na lastne noge.

Glede prihodnosti se odgovorni ljudje v Italiji ne smejo vdajati prelahkemu optimizmu, vendar pa tudi ne pesimizmu. V megli, ki je zagrinjala obzorja, se začenjajo kazati izhodi. In ponovno se potrjuje spoznanje, da je demokracija sicer tista, ki je najbolj ranljiva pod udarci vsakovrstnih nasprotnikov, da pa je vendarle tista, ki najbolj prenese vse krize in si najprej opomore od udarcev, ker je notranje najbolj zdrava in navzven najbolj prožna.

Naprej z državnimi vrtci

Že pred letom dni in pozneje še večkrat smo opozorili na vprašanje otroških vrtcev, ki jih je doslej upravljala ustanova ONAIRC, naslednica nekdanjega asimilacijskega stroja »Italia Redenta«. Slednja je upravljala vrtce v obmejnih pokrajinah in prevzela po vojni tudi večino slovenskih vrtcev v goriški in tržaški pokrajini. Ustanova je bila pred kratkim vključena v seznam nekoristnih institucij. Slovensko osebje ni imelo lahkega življenja, saj si lahko predstavljamo okvir, v katerem je delovalo. Vse priznanje gre zaslužnim in zavzetim vzgojiteljicam in pomožnemu osebju za požrtvovalnost v preteklih letih.

Za ureditev vprašanja so se zavzele enotne sindikalne federacije pred dvema mesecema, za podrobno uresničitev zakon-

skih ukrepov se pa v teh dneh zanima v parlamentu senatorka Jelka Gerbec ob podpori drugih parlamentarcev. Sindikat slovenskih šolnikov se je zavzel za vprašanje s primerno izjavo.

Na tem mestu bi opozorili vse odgovorne dejavnike, da je vprašanje zelo zahtevno. Ni dovolj, da se obdrži mesta za sedanje osebe. Znano je namreč, da je osebje ONAIRCA opravljalo garaško delo in krilo dejansko s polovičnim osebjem običajne dvojne izmene v občinskih vrtcih. Podržavljenje vrtcev ONAIRCA pomeni tudi vskladičenje delovnih pogojev in s tem tudi izboljšanje učnega pristopa. Državni otroški vrtci imajo dvojne izmene učnega in pomožnega osebja ter so odprti za daljšo dobo. To moramo pri reševanju tega problema upoštevati, saj gre končno za zakonske predpise, ki ne zagotavljajo samo boljše kakovosti, ampak tudi večje zaposlovanje slovenskih učnih moči. Naj spomnimo, da imamo kvalitetno šolo za otroške vrtnarice ter da so letos prve abiturientke končale triletno šolanje.

Važno pa se nam zdi, da se že v prvih dneh septembra sestanejo starši otrok teh otroških vrtcev s Tržaškega in Goriškega, pa morda tudi slovenski starši otrok iz Beneške Slovenije, da podprejo akcijo vseh politikov in kulturnih delavcev dobre volje, ki se zavedajo važnosti predšolske in osnovnošolske vzgoje kot podrastka slovenske šole. Jasno pa je, da bi pobudo morale prevzeti vendarle pristojne organizacije. Vzpon bud v tem smislu je bilo že veliko. Omenili smo že akcijo v parlamentu, pa naj tudi omenimo, da je na krajevni ravni svetovlavska konzulta enotno že večkrat izrazila pozitiven pristop do tega vprašanja in pozvala občino, naj pravočasno nastopi pri odgovornih oblasteh. Pozivamo sedaj še vse pristojne sindikalne in kulturne organizacije, naj se pošteno soočijo s tem vprašanjem, ki se nam ne zdi malenkostno.

—o—

V Trstu je zaprtih mnogo trgovin in skoro vsak drug bar zaradi velikošmarnskih počitnic. To povzroča prebivalstvu precej neugodnosti, vendar vsakdo rad potrpi, ker se zaveda, da so počitnice vsem potrebne.

Iz Goriške

V Št. Janžu na Koroškem je za srčno kapjo umrl tamkajšnji župnik Jože Vošnjak. Bil je urednik verskega lista »Nedelja« in aktiven organizator v okviru Krščanske kulturne zveze. Pokojnik je po drugi svetovni vojni nekaj časa služboval v Jamljah, zato so se pogreba udeležili nekateri goriški Slovenci, v slobo pa mu je zapel tudi pevski zbor »Fantje izpod Grmade«. Pok. Jože Vošnjak je Goriško obiskal še v lanskem letu, ko so člani Farne mladine iz njegove župnije gostovali v Gorici s »Škofjeloškim papišijonom«.

Lov za utopijo ali zdolgočasenost

(nadaljevanje s 1. strani)

terorjem in z izsiljenimi stotinami milijonov.

»Socialna« ideologija teh mladih teroristov je v naglici skrpucana skupaj iz revolucionarnih gesel in fraz, pobranih na vseh koncih in krajih — pravo revolucionarno sračje gnezdo. Sicer pa sami vedo, da v njej ni substance in da ne prenese kritike. Zato se nikdar ne izpostavijo kakemu soočenju v diskusiji in z drugimi ideologijami. Razen tega se jim to sploh ne zdi važno. Za njihove potrebe je zbirka fraz čisto dovolj. Glavno, da jim da »ideološko« opravičilo za njihova teroristična dejanja oziroma za njihovo sadistično zabavo bogatih sinčkov. Če se jim pa kdaj kaka »zabava« le ponesreči, pa se proglašajo za »politične jetnike« in zabava se nadaljuje v ječi, dokler se jim ne ponudi priložnost za beg. »Bolje živeti en dan kot lev kakor sto let kot ovca«, tako nekako se je izjavil njihov javno nepriznani, a tajno občudovani vzornik Benito Mussolini. Tudi on je, kot znano, izšel iz podobnega »revolucionarnega socializma« in se posluževal terorizma.

Ker teroristi sami dobro vedo, da ni upanja, da bi kdaj potegnili za seboj večino

mladine in delavstva, so se zvezali z navadnim kriminalom, da bi si dali večjo udarno moč. Do tega zavezništva je nujno prišlo, kajti tudi terorizem je dejansko kriminal. Našli so se ljudje s podobnimi nagnjenji — lažni revolucionarji in roparji, ki oboji občutijo enak odpor do dela in do vključitve v dostojno družbo, ki jih dolgočasi. Morda je to samo moda, ki bo čez nekaj let ponehala, kakor je ponehalo že toliko mod. Lahko pa tudi, da sta tako terorizem lažnih revolucionarjev kot njegova povezanost z navadnim kriminalom tipičen družbeni pojav, povezan z bujno se razraščajočo plastjo na novo obogatelih, ki so se odrekli starim življenjskim idealom in si v gonji za denarjem niso znali najti novih ter jih zato tudi niso mogli izročiti v dediščino svojim sinovom in hčeram. Lahko, da je to rak nove družbe obilja — ta mladina bogatih, ki ni sama nikoli občutila trdote življenja in resničnega nasilja, pa bi se zato rada s tem igrala, tudi za ceno krvi in masovnega strahu. Ne more in ne sme postati ta sadistična zabava malega števila bogatinskih sinčkov nevarnost za demokracijo in za omikano sožitje med ljudmi. Na en ali na drug način, prej ali slej, bo družba premagala tudi to zlo.

ČLOVEK PROTI LETU 2000

Čarobne krogle!

Stopimo za hipec v lekarno! Povsod vse polno raznovrstnih škatlic; na desetine, stotine, tisoče. Katalog italijanske farmakopeje obsega okrog dvajset tisoč gesel. Vsaka teh zdravilskih specialitet naj bi bila po izjavah izdelovalcev različna od vseh ostalih. Stopili smo pač v velik »supermarket« zdravil.

Pičlih 70 let tega je bila podoba lekarne čisto drugačna. Ličnih škatlic skoro ni bilo, pač pa so bile police polne skrbno označenih steklenic in stekleničic, steklenih in porcelanastih vaz. V sobi za prodajalno so se nad bele, s keramiko prekrte pulte sklanjali lekarnarji in skrbno odmerjali zdravila po zdravnikovem receptu: praške, tinkture, zvarke. Receptiranje je bilo »umetnost«; zdravil v našem pomenu besede skoro ni bilo: namreč za vsako posamezno bolezen točno določeno, samo zanjo primerno zdravilo.

Nato sta Pasteur in Koch spravila v vzorčno zvezo nekatere bolezni in njih povzročitelje, mikrobo. Nekaj časa je bilo potem vse raziskovalno delo usmerjeno v imunologijo in še zlasti v izdelavo cepiv. Če namreč spravimo v telo oslajljene mikrobo, jih bo zlahka obvladalo. Telo bo spravilo v krvni obtok protitelesca. Vsakič, ko se bo odtlej pritihotapila v telo vojska napadalnih pritepenec, ki bodo nosili isto uniformo kot mikrobi začetne prostovoljne okužbe, jih bo telo pričakalo s tropom protitelesca, ki bodo vsakega posameznega napadalca stisnila v nerazdružljiv objem. Zanimivo je, da so uperjena samo proti vrsti, ki je povročila njih nastanek; proti vsem ostalim bolezenskim klicam pa se vedejo, kot bi jih ne videla. Približno tako kot ključ, ki lahko odklene le svojo ključavnico....

Morda je prav ta specifičnost sprožila v Paulu Ehrlichu zamisel o »čarobnih kroglih«, ki lete naravnost v tarčo, to je v klico, ki napade telo, in jo uničijo, ne da bi škodile človeku. Zgodba je precej poznana. Ehrlich se je spravil nad povzročitelje sifilisa, ki so ga bili odkrili leta 1905. Na živalih je preizkušal kemikalije, ki bi uničile zasovraženo spiroheto in pri tem ne bi poškodovale gostiteljevih tkiv. Brez haska je preizkusil 605 arzenovih spojin. Prišla je na vrsto 606. in z njo uspeh. »Salvarsan« je kmalu postal lekarniška uspešnica. Za precej časa je to bilo tudi vse.

Šele leta 1935 je Gerhard Domagk čisto slučajno zabeležil, da je »rdečilo prontasil« obvarovalo poizkusne kunce pred pneumokoki in streptokoki; odkritje je botrovalo posebno moč-

ni skupini zdravil: sulfamidikom. Učinek na nekatere bolezni, na primer pljučnico, meningitis, gonorejo, je bil naravnost neverjeten. Vendar zdravilo ni bilo brez hib. Stranski učinki so bili dostikrat manjši, recimo glavobol ali kožni srbež; bili pa so lahko tudi hujši, včasih celo usodni. Kmalu se je tudi izkazalo, da so se pri gonokokih in drugih mikroorganizmih razvile odporne vrste. Kot primer lahko navedemo bolezen, ki je v anglosaških deželah dobila slikovito ime »neapeljska kapavica«.

S.M.

—o—

Tudi v Italiji bodo turistični rezultati najbrž nekoliko slabši kot zadnje leto. Letos se pozna huda konkurenca Španije, Portugalske (ki jo je letos prvič zajel masovni val tujega turizma) in Grčije, kjer si je po dobi polkovniške diktature poleg demokracije opomogel tudi turizem.

Človeških pravic ne kršijo...

(Nadaljevanje s 3. strani)

no prav tako, če ne še bolj zatirani. Za ameriško politiko pač niso tako zanimivi in zahodnim časnikarjem se ne ljubi, da bi jih iskali tako daleč od Moskve, če sploh kaj vedo o drugih narodih in kulturah v Sovjetski zvezi.

V Združenih državah samih je na milijone ljudi, ki bi bili zadovoljni, če bi imeli vsaj toliko človeških in državljanskih pravic, kot jih imajo disidenti v Sovjetski zvezi. To so n.p.r. ameriški črnici. Te dni je ameriški tisk poročal, kako je tolpa belih paglavcev v Akronu v Ohio dobesečno poglala v smrt nekega 28-letnega miroljubnega in dostojnega črnca, ki je bil kriv samo tega, da je živel v tem mestu. Tako dol-

go so ga preganjali in pisali žaljive napise na njegovo hišo in v njeni okolici, da sta bila črnc in njegova družina (žena in 10-letna hčerka) že čisto obupana in črnc se je končno sam ustrelil s svojo staro pištolo. Verjetno gre za samomor, čeprav bi radi zdaj nekateri prikazali to kot nesrečo, češ da ni znal ravnati s pištolo, ko je hotel ubraniti svojo hišo in družino pred navalom bele mladinske tolpe, ki je vrgla v hišo zažigalno bombo. Ta tolpa ni dala Watsonovim — tako se je pisal črnc — miru noč in dan. Metali so jim prazne kangle za pivo in gnila jajca pred hišo in prag in delali še hujše stvari. Pred hišo so zažgali tudi lesen križ, po načinu Ku-Klux-Klana. Toda najhujše je to, da se ni nihče v mestu zavzel za Watsonove. Vsi so se delali, da nič ne vidijo in ne slišijo, od županstva in policije do mestnega dnevnika, kadar je tolpa kakih petnajstih fantov in deklet razgrajala pred zamorčevo hišo. Sosedje sicer trdijo, da so simpatizirali z njim, vendar pa se niti eden izmed njih ni udeležil pogreba, izgovarjajoč se, da se bojijo, da bi vzbudili s tem nevoljo drugih proti sebi. Take stvari se dogajajo v Združenih državah v času, ko vodijo polemiko s Sovjetsko zvezo o človeških pravicah disidentov.

S tesnobo v srcu pa živijo tudi črnici v velemestnih getih. A tudi v marsikateri drugi državi kratijo človeške pravice rasnim, narodnim, verskim ali političnim skupinam. Ponekod, n.p.r. v Italiji, sadistično gnjavijo priseljence s tem, da jim vse življenje ne dajejo državljanstva, s čimer jih držijo v poniževalnem položaju človeka, ki je brez vseh državljskih pravic, tudi brez pravice do dela in do sindikalne zaščite. Toda ker te stvari niso zanimive za name-ameriške politike in morda niti sovjetske, se o tem molči. Obe veliki državi izbirata za svojo medsebojno polemiko samo take primere, ki jima propagandno služijo. To pa velja seveda tudi za takomenovani neuvrščeni blok, ki presoja vse tudi samo skozi svoja očala.

Dve knjigi »Zgodovinskega časopisa«

(nadaljevanje s 6. strani)

zgodovinar Anton Svetina. Čeprav gre le za zgodovinsko podobo dveh župnij v 16. in 17. stoletju, nam ta podoba značilno ponazoruje socialne, narodnostne in verske razmere na tistem delu slovenske zemlje v omenjenem času, saj so vladale podobne razmere tudi drugod. Ta podoba je zanimiva tudi s pravnega stališča, saj omenjajo dokumenti, na katere se opira avtor, veliko število raznih pravnih svetnega in cerkvenega značaja. Celotno dogajanje je presenetljivo drugačno, kot si ga navadno predstavljamo za tisti čas; preseneča zlasti nespoštljiv in naravnost izživalen odnos preprostih ljudi tako do cerkvene kot do svetne gospode, s katerimi so se pravdali in jima odrekli pokorščino. O kakem ogrožanju slovenstva ni bilo sledu, razen da so nemški pisarji ponemčevali priimke v listinah, a verjetno le bolj z namenom, da bi dali bolj nemško literarno ozioroma pravopisno obliko. Zanimive so tudi statistike prebivalstva, kot so razvidne iz župnijskih knjig in ki dokazujejo zelo počasno naraščanje prebivalstva, včasih pa celo nagle padce zaradi raznih epidemij in morda še iz drugih vzrokov, n.p.r. zaradi obsežnega preseljevanja dekel in hlapcev, kot domneva avtor. Anton Svetina je objavil že več takih zgodovinskih študij o koroških župnijah, zlasti tudi po vizitacijskih zapis-

kih vizitatorjev ljubljanske škofije, kamor so spadale, s čimer izredno veliko prispeva k bolj realnemu pojmovanju slovenske zgodovine, kot pa so nam jo prikazovali in predvajali doslej.

Knjiga se zaključuje s spominskimi članki o umrlih Borisu Ziherlu, dr. Franu Vatovcu in Alenki Nedog, s poročili o delovanju Zgodovinskega društva za Slovenijo in o raznih zgodovinskih kongresih, z ocenami novih zgodovinskih del doma in v tujini in z bibliografijami. Pri ocenah je omeniti, da so bolj poročila kot ocene; avtorji se omejujejo največkrat na omembo vsebine in na kratke kritične ali pohvalne pripombe, ne da bi delo razčlenili in kritično pretresli njegove teze. Pri bibliografijah pa pade v oči, da ne navajajo vseh knjig o slovenski zgodovini, ki izhajajo v tujini.

Žal najdemo v tekstih tudi obilo jezikovnih nepravilnosti, ki jih uredniki niso popravili. Nekateri avtorji n.p.r. ne poznajo dvojine pri pridevniki in samostalnikih. To napravi na bralce slab vtis. Nerodnosti so tudi pri tiskarski opremi revije oziroma obeh knjig; tako n.p.r. moti, da na vrhu strani ni omenjen naslov študije (in avtor), ampak je povsod natisnjen le naslov revije.

Kljub temu smo malokatero publikacije tako veseli kakor »Zgodovinskega časopisa«.

fj

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51